

Kuntien ja aluehallintovirastojen terveydensuojeluviranomaiset

Vedestä eristettyjen mikrobikantojen, genominäytteiden ja sekvenssien lähettäminen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen

Valvira ohjaa terveydensuojelulain 4 §:n mukaan terveydensuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa. Elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (1365/2011, 3 §) mukaisesti Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on vastuussa ihmisistä tai vedestä eristettyjen epidemian aiheuttajien tarkemmasta tutkimuksesta, tyyppityksestä ja seurannasta. Tämä ohje sisältää menettelytavat epidemiaepäilytilanteissa vedestä eristettyjen vesivälitteisiä infektioita aiheuttavien mikrobikantojen, genominäytteiden ja sekvenssien lähettämisestä THL:n Vesi ja terveys -yksikköön. Talousvesiepidemioiden lisäksi ohje koskee myös muita vesivälitteisiä epidemioita, kuten uimarantojen uimavesiepidemioita ja uimahallien ja kylpylöiden allasvesiepidemioita. Legionellabakteerikantoja pitää lähettää aina, kun minkä tahansa vesijärjestelmän legionellojen epäillään tai tiedetään aiheuttaneen yksittäisenkin tautitapauksen. Lähetysohjeet ja yhteystiedot löytyvät THL:n lomakkeesta "Vedestä eristetyt mikrobit - Saatelomake" (Liite 1).

Vedestä eristettyjen mikrobikantojen ja niiden genomien sekä sekvenssien lähettäminen ja tallentaminen keskittyy erityisesti mikrobikantoihin, jotka voivat aiheuttaa infektion veden välityksellä. Aiempien vesiepidemioiden perusteella tämä tarkoittaa lähinnä kampylobakteeri- ja salmonellakantojen sekä noro- ja rotavirussekvenssien lähettämistä. THL pyytää lähettämään myös muut mikrobikannat ja sekvenssit, joiden on epäilty aiheuttaneen vesivälitteisiä infektioita, kuten ripulikoli- ja yersiniakannat, tai alkueläinten (oo)kystia sisältävät peitinlasin ja lakan avulla kiinnitetyt objektilasit.

Vesiepidemioiden kannalta olennaisten mikrobien tyyppitykset ja vertailu vedestä ja potilaista eristettyjen kantojen välillä toteutetaan THL:ssa yhteistyössä Bakteriologian, Suolistovirus- ja Vesi ja terveys -yksiköiden kanssa. Potilaskantojen osalta menettelytavat on kuvattu ohjeessa "Ruokamyrkytyssepidemian selvittäminen - potilasnäytteiden mikrobiologiset tutkimukset", THL:n suosituksia 4/2012. THL tekee vertailut omassa aika-aulussaan ja veloitusetta.

Indikaattoribakteerikantojen lisävarmistustestit ja tallentaminen

Epidemiaselvitystilanteiden lisäksi THL:n Vesi ja terveys -yksikkö ottaa vastaan vedestä eristettyjä indikaattoribakteerikantoja myös sellaisissa vesiongelmatilanteissa, joihin ei liity tunnistettuja vesivälitteisiä infektioita. THL tekee tarvittaessa tällaisille vastaanottamilleen bakteerikannoille lisävarmistustestejä ja DNA-analyysyjä. Vesiongelmatilanteissa talteen otetuille ja THL:een lähetettävälle mikrobikannoille voidaan käyttää samaa saatelomaketta (Liite 1) kuin varsinaisille epidemiakannoille.

Dnro 980/06.10.01/2013

6.2.2013

Indikaattoribakteerikantojen tallentamisen tarpeellisuus on harkittava ta-
pauskohtaisesti. Laboratorioita kannustetaan lähettämään tallennettavaksi
THL:een etenkin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (461/2000) mu-
kaisia talousvesiä tutkiessaan taudinaiheuttajakantojen lisäksi havaitse-
mansa *Escherichia coli* -bakteerien, suolistoperäisten enterokokki
-bakteerien ja *Clostridium perfringens* -bakteerien kannat. Näiden kantojen
avulla kerätään tietoa Suomen vesiongelmatilanteista.

Tämä ohje korvaa Valviran 7.5.2012 antaman 4/2012 ohjeen viranomaisil-
le (Dnro 3582/06.10.01/2012).

Lisätietoja

Ylitarkastaja Jaana Kilponen, Valvira, p. 029 520 9621,
jaana.kilponen@valvira.fi

Erikoistutkija Tarja Pitkänen, THL, p. 029 524 6315,
tarja.pitkanen@thl.fi

Johtaja

Katariina Rautalahti
Katariina Rautalahti

Ylitarkastaja

Jaana Kilponen
Jaana Kilponen

Liite

Vedestä eristetyt mikrobit – Saatelomake (THL)

Tiedoksi

STM/Jarkko Rapala
Valvira/Kaisa Mäntynen
THL/Iikka Miettinen
Evira/Taija Rissanen
Pääesikunta/Ari Hörman
Terveysturvallisuuden mukaisia mikrobitutkimuksia tekevät laboratoriot